

מון הנשגב לאירוני בפסוקים של זקני תימן

בת ציון ימיני*

תקציר

המאמר מדגים פסוקים מתוך ספרו של גברא "כי במקלי" (תשע"ג) ששימשו את עולי תימן בארץ מוצאם, ועדיין משמשים בפייהם לצרכים רטוריים. בני תימן שנולדו בארץ מוסלמית פרימיטיבית, התחנכו בה מגיל שלוש באווירה קפדנית ובחינוך נוקשה, שבו הסמכות החינוכית העליונה הייתה המורי ורק אחריו ההורים. בקיאותם בכל ארון הספרים היהודי הייתה עצומה, ולכן היה השיח היומיומי שלהם משובץ כולו בפסוקים, בפתגמים ובמקורות חז"ל. כשהגיעו עולי תימן לישראל, הם חוו חבלי קליטה קשים במעבר מחברה מסורתית לחברה מודרנית, ואת קשייהם ותסכולם ביטאו באמצעות הפסוקים שהיו שגורים בפייהם. זקני תימן משבצים פסוקים אלו בדיבורם לשלוש מטרות: להעברת המסר המקורי בנסיבות המתאימות, לצורכי הומור ולהבעת מסר אירוני. במאמר התמקדנו בפסוקים שבהם מהפכים בני תימן את המובן המקורי מן המשמעות הנשגבת לאירונית בעיקר לצורך הבעת ביקורת.

מילות מפתח: נשגב, אירוניה, פסוקים, זקני תימן, הומור לשוני

* ד"ר בת-ציון ימיני, מרצה ללשון ולאוריינות אקדמית במכללה האקדמית אשקלון ובמכללה לחינוך תלפיות. yeminib@gmail.com